مجله علم سنجی کاسپین
Caspian Journal of Scientometrics
p-ISSN: 2423-4710 e-ISSN: 2383-157X

Content analysis of articles in the field of history of medicine in the Iranian Journal of Medical Ethics and History of Medicine

Jamal Rezaei Orimi (MSc)[1], Azam Khosravi (MSc)[2], Faranak Alembizar (PhD)[3, 4], Mehdi Salehi (MD-PhD)[2], Seyed Abdollah Mahmoodi (PhD)[5], Seyyed Amir Hossein Latifi (MD-PhD)[2]*

1. Pre-hospital Emergency Medical Services and Disaster Management Center, Mazandaran University of Medical Sciences, Sari, Iran.
2. Traditional and Complementary Medicine Research Center (TCMRC), Arak University of Medical Sciences, Arak, Iran.
3. Department of History of Medicine, School of Persian Medicine, Tehran University of Medical Sciences, Tehran, Iran.
4. Scientific Student Association of History of Medicine, Pharmacy and Veterinary, Student Scientific Research Center, Tehran University of Medical Sciences, Tehran, Iran.
5. Department of Islamic Studies, School of Medicine, Arak University of Medical Silences, Arak, Iran.

ABSTRACT

Article Type:
Research Paper

Background and aim: Scientific journals play a crucial role in the dissemination of scientific and technical information. Given the key role of the Iranian Journal of Medical Ethics and History of Medicine as a specialized publication in the field of history of medicine in Iran, and the lack of a comprehensive study analyzing its content, this research aims to examine articles in the field of history of medicine in this journal.

Materials and methods: This research was conducted based on survey method and content analysis (quantitative approach). The statistical population of this study includes all indexed articles in the Iranian Journal of Medical Ethics and History of Medicine in the field of the history of medicine between 2008 and 2022.

Findings: The research findings indicate that out of 751 published articles, 134 were related to the history of medicine, authored by 307 writers. Tehran University of Medical Sciences, Isfahan University, and Tabriz University of Medical Sciences were the most productive academic centers. In terms of article type, review articles (61.94%), research articles (29.85%), and viewpoints (4.47%) had the highest representation, respectively. The most frequently recurring keywords were 'medical ethics, medicine, traditional medicine, Islam, and history of medicine'. A review of the thematic orientation of the articles showed that the largest number of articles were related to the topics of "medical ethics", "medicine in religions", and "biographies of doctors and scientists".

Conclusion: Considering the aim of the present study, the results showed that this journal plays a significant role in the publication and promotion of research in this field. However, in order to improve the quality of medical history research, more attention should be paid to thematic diversity and the strengthening of international collaborations.

Received:
29 Dec. 2024
Revised:
7 June 2025
Accepted:
15 June 2025
Pub. Online:
2 July 2025

Keywords: Content analysis, Iranian Journal of Medical Ethics and History of Medicine, History of medicine, Scientific production, Iran

Cite this article: Rezaei Orimi J, Khosravi A, Alembizar F, Salehi M, Mahmoodi SA, Latifi SAH. Content analysis of articles in the field of history of medicine in the Iranian Journal of Medical Ethics and History of Medicine. *Caspian Journal of Scientometrics*. 2025; 12(1): 44-54.

© The Author(s).

Publisher: Babol University of Medical Sciences

***Corresponding Author:** Seyyed Amir Hossein Latifi
Address: Iran, Arak, Sardasht, Basij Square, Next to Amir Al-Momenin Hospital, Arak University of Medical Sciences, Traditional and Complementary Medicine Research -Center.
E-mail: seiedalatifi@yahoo.com

[Downloaded from cjs.mubabol.ac.ir on 2026-11-22]

[DOI: 10.22088/cjs.12.1.44]

مجله علم‌سنجی کاسپین
Caspian Journal of Scientometrics
p-ISSN: 2423-4710 e-ISSN: 2383-157X

تحلیل محتوای مقالات حوزه موضوعی تاریخ پزشکی در مجله اخلاق و تاریخ پزشکی ایران

جمال رضایی اوریمی (MSc)[۱]، اعظم خسروی (MSc)[۲]، فرانک عالم بی‌زر (PhD)[۳و۴]، مهدی صالحی (MD-PhD)[۲]، سید عبداله محمودی (PhD)[۵]، سید امیرحسین لطیفی (MD-PhD)[۲*]

۱. مرکز اورژانس پیش بیمارستانی و مدیریت حوادث، دانشگاه علوم پزشکی مازندران، ساری، ایران.
۲. مرکز تحقیقات طب سنتی و مکمل، دانشگاه علوم پزشکی اراک، اراک، ایران.
۳. گروه تاریخ پزشکی، دانشکده طب ایرانی، دانشگاه علوم پزشکی تهران، تهران، ایران.
۴. انجمن علمی دانشجویی تاریخ پزشکی، داروسازی و دامپزشکی، مرکز پژوهش‌های علمی دانشجویی، دانشگاه علوم پزشکی تهران، تهران، ایران.
۵. گروه معارف اسلامی، دانشکده پزشکی، دانشگاه علوم پزشکی اراک، اراک، ایران.

چکیده

نوع مقاله: مقاله پژوهشی

سابقه و هدف: مجلات علمی نقش مهمی در انتقال اطلاعات علمی و فنی دارند. با توجه به نقش کلیدی مجله اخلاق و تاریخ پزشکی ایران به عنوان یکی از نشریات تخصصی در حوزه تاریخ پزشکی در کشور و فقدان مطالعه‌ای جامع در تحلیل محتوای آن، این پژوهش با هدف بررسی مقالات حوزه موضوعی تاریخ پزشکی در این مجله انجام شده است.

مواد و روش‌ها: این پژوهش به روش پیمایشی و با استفاده از تحلیل محتوا (رویکرد کمّی) صورت گرفته است. جامعه آماری پژوهش، تمامی مقالات نمایه‌شده در مجله اخلاق و تاریخ پزشکی ایران در حوزه موضوعی تاریخ پزشکی بین سال‌های ۱۳۸۷ تا ۱۴۰۱ هستند.

یافته‌ها: یافته‌های پژوهش نشان می‌دهد، در مجموع از ۷۵۱ مقاله منتشرشده، تعداد ۱۳۴ مقاله مرتبط با تاریخ پزشکی بوده که توسط ۳۰۷ نویسنده تالیف شده‌اند. دانشگاه علوم پزشکی تهران، دانشگاه اصفهان و دانشگاه علوم پزشکی تبریز پرتولیدترین مراکز علمی بودند. از نظر نوع مقاله به ترتیب مقالات مروری (۶۱/۹۴ درصد)، پژوهشی (۲۹/۸۵ درصد) و دیدگاه (۴/۴۷ درصد) بیشترین سهم را داشتند. شایع‌ترین کلیدواژه‌های پرتکرار "اخلاق پزشکی"، "پزشکی"، "طب سنتی"، "اسلام" و "تاریخ پزشکی" بوده است. بررسی گرایش موضوعی مقالات نشان داد که بیشترین تعداد مقالات مربوط به موضوعات «اخلاق پزشکی»، «پزشکی در ادیان» و «زندگینامه پزشکان و دانشمندان» بوده است.

نتیجه‌گیری: با توجه به هدف پژوهش حاضر، نتایج نشان داد که این مجله نقش مهمی در انتشار و ترویج پژوهش‌های این حوزه ایفا می‌کند. با این حال، پیشنهاد می‌شود که در راستای ارتقای کیفیت پژوهش‌های تاریخ پزشکی، توجه بیشتری به تنوع موضوعی و تقویت همکاری‌های بین‌المللی صورت گیرد.

دریافت: ۱۴۰۳/۱۰/۹
ویرایش: ۱۴۰۴/۳/۱۷
پذیرش: ۱۴۰۴/۳/۲۵
انتشار: ۱۴۰۴/۴/۱۱

واژگان کلیدی: تحلیل محتوا، مجله اخلاق و تاریخ پزشکی ایران، تاریخ پزشکی، تولیدات علمی، ایران

استناد: جمال رضایی اوریمی، اعظم خسروی، فرانک عالم بی‌زر، مهدی صالحی، سید عبداله محمودی، سید امیرحسین لطیفی. تحلیل محتوای مقالات حوزه موضوعی تاریخ پزشکی در مجله اخلاق و تاریخ پزشکی ایران. مجله علم‌سنجی کاسپین. ۱۴۰۴؛ ۱۲(۱): ۵۴-۴۴.

© The Author(s)
Publisher: Babol University of Medical Sciences

* **مسئول مقاله:** سید امیرحسین لطیفی
آدرس: اراک، دانشگاه علوم پزشکی اراک، سردشت، میدان بسیج، جنب بیمارستان امیرالمومنین، دانشگاه علوم پزشکی اراک، مرکز تحقیقات طب سنتی و مکمل.
رایانامه: seiedalatifi@yahoo.com

[Downloaded from cjs.mubabol.ac.ir on 2026-11-22]

[DOI: 10.22088/cjs.12.1.44]

مقدمه

امروزه واژه‌ی تولید علم، جایگاه خاصی در ادبیات کشور پیدا کرده، به‌طوری‌که نهضت تولید علم و جنبش نرم‌افزاری اذهان بسیاری از سیاست‌گذاران و برنامه‌ریزان علمی و پژوهشی کشور را به خود جلب کرده است. از سوی دیگر پرداختن به تولید علم و فعالیت‌های پژوهشی و توسعه‌یافتگی طوری به هم گره خورده‌اند که نمی‌توان آنها را جدا از هم تصور کرد. بنابراین ضروری است که فعالیت‌های علمی و پژوهشی دست‌اندرکاران این حرکت مورد ارزیابی و بررسی قرار گیرد تا آثار ارزشمندتر از آثار کم‌اهمیت متمایز گردد (۳-۱).

در این میان و به اعتقاد پژوهشگران، مجلات علمی تخصصی در انتقال اطلاعات علمی و فنی نقش مهمی دارند و در کنار سایر وسایل ارتباطی در زمینه‌ی علم و تکنولوژی، دارای جایگاه خاص و منحصر به‌فردی هستند. مقالات مندرج در این مجلات به دلیل تازگی، کوتاه بودن، سرعت انتقال، ارزان‌تر بودن، تحلیل‌های دقیق، توزیع سریع و معرفی آخرین پژوهش‌ها، برای پژوهشگران اهمیت بسزایی دارد. مهمتر از همه اینکه، به دلیل فرآیند داوری و صیقل خوردن در اثر مطالعه‌ی نقادانه‌ی داوران و توصیه‌های ایشان برای رفع نواقص و تکمیل موارد، هویت ویژه‌ای به خود می‌گیرند (۴). با توجه به این اهمیت، لازم است مجلات به عنوان محمل ارائه‌دهنده‌ی اطلاعات جدید، خود نیز مورد ارزیابی و بررسی دقیق علمی قرار گیرند تا مشخص گردد که اطلاعات تولید شده در این حوزه در چه وضعیتی قرار دارد (۵).

با توجه به مطالب بیان‌شده، این پژوهش درصدد بررسی تولیدات علمی مجله اخلاق و تاریخ پزشکی ایران، به عنوان یکی از نشریات تخصصی حوزه تاریخ پزشکی در کشور است و انتظار می‌رود تا ضمن تحلیل محتوای موضوعی مقالات منتشرشده در این فصلنامه، بتوان چارچوب منسجمی از وضعیت موجود پژوهش‌های تاریخ پزشکی و همچنین زمینه‌هایی که مستعد بررسی و توجه بیشتر پژوهشگران است را شناسایی نمود.

مجله اخلاق و تاریخ پزشکی ایران، دارای رتبه علمی-پژوهشی از کمیسیون نشریات وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی، متعلق به مرکز تحقیقات اخلاق و تاریخ پزشکی دانشگاه علوم پزشکی تهران است که از سال ۱۳۸۷ در حال انتشار بوده و در پایگاه استنادی اسکوپوس نیز به عنوان یکی از نشریات معتبر علمی نمایه شده است. مجله اخلاق و تاریخ پزشکی ایران، مجله‌ای الکترونیکی با دسترسی آزاد است که ایده‌ها، نقدها و یافته‌های مطالعات مرتبط با مسایل اخلاقی ارائه خدمات سلامت و نیز مطالعات حوزه تاریخ پزشکی را به چاپ می‌رساند. این مجله به زبان فارسی و با چکیده انگلیسی به صورت برخط و پیوسته (Continous) منتشر می‌شود. در این مجله مقالات علمی-پژوهشی تاریخ پزشکی با موضوعاتی همچون سیر تحولات پزشکی، بیماری‌ها و روش‌های درمانی، بهداشت و سلامت، مراکز درمانی و بیمارستان‌ها، زندگینامه پزشکان، داروسازی، فلسفه پزشکی، نجوم و پزشکی و پزشکی در ادیان توسط داوران بررسی و منتشر می‌شود. مجله اخلاق و تاریخ پزشکی ایران، به عنوان نشریه تخصصی در حوزه تاریخ پزشکی در کشور، نقش بسزایی در انتشار و ترویج پژوهش‌های مرتبط با این حوزه ایفا می‌کند. با این حال، تاکنون مطالعه جامعی در خصوص تحلیل محتوای مقالات منتشرشده در این مجله صورت نگرفته است. این امر موجب فقدان شناخت دقیق از روندهای موضوعی، روش‌شناختی و معرفت‌شناختی پژوهش‌های تاریخ پزشکی در ایران شده و در نتیجه، مانع از برنامه‌ریزی و هدایت هدفمند این پژوهش‌ها می‌گردد. بر اساس بررسی‌های انجام‌شده، پژوهش‌های داخلی بیشتر به صورت بررسی مجموعه‌ای از مجلات، مقایسه محتوایی و موضوعی بین مجلات و یا بررسی موضوعی در یکی از حوزه‌های علمی بوده است. در ادامه به برخی از پژوهش‌هایی که به صورت غیرمستقیم با موضوع پژوهش حاضر در ارتباط هستند اشاره شده است (۶).

صابری و همکاران (۱۴۰۱) در مطالعه‌ای توصیفی به تحلیل کتاب‌سنجی و مصورسازی مجله طب سنتی اسلام و ایران طی سال‌های ۱۳۸۹ تا ۱۴۰۰ پرداختند. جامعه‌ی مورد مطالعه را ۵۴۶ مقاله از ۴۸ شماره و ۴ ویژه‌نامه مجله طب سنتی اسلام و ایران از ابتدای شکل‌گیری مجله (۱۳۸۹) تا پایان سال ۱۴۰۰ تشکیل می‌داد. یافته‌های پژوهش نشان می‌دهد، ۶۲ درصد از کل مقالات مورد بررسی، مقاله پژوهشی و ۳۸ درصد مقالات مروری بودند. روند انتشار و استنادات مجله ابتدا صعودی و سپس نزولی است به‌طوری‌که تعداد مقالات مجله از سال ۱۳۸۹ تا سال ۱۳۹۵ صعودی و سپس نزولی است. محمدرضا شمس اردکانی با انتشار ۳۶ مقاله پرتولیدترین نویسنده و میثم شیرزاد با ۱۵۳ پیوند، دارای بیشترین هم‌تألیفی بوده است. اکثر نویسندگان برتر از دانشگاه علوم پزشکی تهران و اصفهان بودند. کلیدواژه‌های طب سنتی با ۷۴ رخداد، طب سنتی ایرانی با ۴۶ رخداد و طب ایرانی با ۴۵ رخداد به‌ترتیب سه کلیدواژه‌ی پربسامد در مجله بودند (۷).

رجب‌پور شیرازی و زرگران در مطالعه‌ای به ارزیابی مقالات مجله مطالعات تاریخ پزشکی (Journal of Research on History of Medicine) شیراز در یک دوره ده ساله پرداختند. نتایج تحقیق ایشان نشان می‌دهد؛ ۲۸۴ مقاله توسط ۳۴۲ نویسنده از ۱۸ کشور جهان در این مجله نوشته شده است. این نویسندگان وابسته به ۹۰ موسسه علمی و تحقیقاتی می‌باشند که دانشگاه علوم پزشکی شیراز بیشترین سهم را در بین آنها به خود اختصاص داده است.

[Downloaded from cjs.mubabol.ac.ir on 2026-11-22]

[DOI: 10.22088/cjs.12.1.44]

همچنین سهم نویسندگان ایرانی به‌طور قابل توجهی بیشتر از سایر کشورها بوده است. بیشترین نوع مقالات مربوط به مقالات اصیل پژوهشی با ۱۷۶ مورد بوده است (۸).

کمالی و شیخ‌زاده جوشانی (۱۴۰۰) در تحقیقی نظام‌مند به بررسی ویژگی‌های مقالات منتشرشده در فصلنامه سیاست دانشگاه تهران از شماره بهار ۱۳۹۲ تا زمستان ۱۳۹۹ پرداختند. نتایج پژوهش ایشان نشان می‌دهد؛ بر اساس معیار فرم پژوهش، ۹۱/۲ درصد نویسندگان، مرد بوده و اعضای هیئت علمی دانشگاه تهران با ۵۵/۱ درصد، بیشترین سهم را در انتشار مقالات داشته‌اند. مرتبه علمی نویسنده اول ۴۸/۹ درصد مقالات، استادیار بوده‌اند. از نظر ساختارمند بودن چکیده، ۷۱/۵ درصد مقالات در طیف ساختاریافتگی کم قرار گرفتند (۹).

نوبخت (۱۳۹۸) در مطالعه‌ای با عنوان «مطالعه علم‌سنجی تولیدات علمی پژوهشنامه مالیات» مقالات انتشاریافته در پژوهشنامه مالیات به عنوان تنها نشریه علمی–پژوهشی حوزه‌ی دانش مالیاتی در ایران را از ابتدای سال ۱۳۸۷ تا ابتدای ۱۳۹۷ مورد بررسی قرار داد. یافته‌های پژوهش وی نشان می‌دهد، در طول سال‌های مورد مطالعه ۲۷۳ مقاله در این مجله منتشر شده که ۶۲۶ نویسنده در تولید این مقالات مشارکت داشته‌اند. از این تعداد ۴۸۴ نفر را مردان و ۱۴۲ نفر را زنان تشکیل داده‌اند. از ۶۲۶ نویسنده‌ی مشارکت‌کننده در تولید این آثار ۴۲ درصد را کارشناسان ارشد و ۲۸ درصد را استادیاران تشکیل داده‌اند. ۱۵ درصد مقالات تک‌نویسنده‌ای و ۸۵ درصد حاصلِ کارگروهی بوده است. در بین دانشگاه‌ها و مؤسسات آموزشی، دانشگاه علامه طباطبائی با ۲۷ مقاله در رتبه اول و دانشگاه آزاد اسلامی واحد تهران مرکزی به همراه دفتر مطالعات و تحقیقات مالیاتی با ۱۶ مقاله در رتبه دوم قرار گرفته‌اند (۴).

علی‌نژاد چمازکتی و میرحق‌جو لنگرودی (۱۳۹۷) در مطالعه‌ای به بررسی مقالات چاپ‌شده و ترسیم شبکه هم‌تالیفی در این نشریه پرداختند. نتایج این مطالعه نشان‌دهنده گرایش محققان به مشارکت گروهی در این فصلنامه بوده و مهمترین موسسات همکار و دانشگاه‌ها در این شبکه به ترتیب دانشگاه علوم پزشکی ایران، دانشگاه علوم پزشکی تهران و دانشگاه شهید بهشتی بودند (۱۰).

بررسی‌ها نشان می‌دهد مطالعات پیشین، عمدتاً بر تحلیل‌های کمّی و علم‌سنجی مجلات در حوزه‌های مختلف علوم پزشکی و انسانی تمرکز داشته‌اند، در حالی که پژوهشی که به‌طور خاص به تحلیل محتوای مقالات حوزه تاریخ پزشکی در این مجله بپردازد، تاکنون صورت نگرفته است.

هدف از پژوهش حاضر، تحلیل محتوای مقالات منتشرشده حوزه موضوعی تاریخ پزشکی در مجله اخلاق و تاریخ پزشکی ایران از سال۱۳۸۷ الی ۱۴۰۱ است. نتایج این پژوهش می‌تواند به ترسیم نقشه راهی برای پژوهش‌های آتی در حوزه تاریخ پزشکی در ایران کمک کرده و زمینه‌های جدیدی را برای پژوهش در این حوزه شناسایی نماید.

مواد و روش‌ها

این پژوهش به روش پیمایشی و با استفاده از تحلیل محتوا (رویکرد کمّی) صورت گرفته است. جامعه‌ی آماری این پژوهش، تمامی مقالات نمایه‌شده در مجله اخلاق و تاریخ پزشکی ایران در حوزه موضوعی تاریخ پزشکی بین سال‌های ۱۳۸۷ تا ۱۴۰۱ هستند. بدین ترتیب در این پژوهش، با استفاده از آرشیو وب‌سایت مجله، ۵۹ شماره و ۱۳۴ مقاله منتشرشده در آنها مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفت. همچنین برای گردآوری داده‌های موردنیاز از چک لیست محقق‌ساخته استفاده شد. در تحلیل داده‌ها نیز از روش‌های آمار توصیفی نظیر؛ دسته‌بندی داده‌ها برحسب توزیع فراوانی، درصد فراوانی و رسم جداول و نمودارها استفاده گردید. کلیه اطلاعات مجله اعم از سال، دوره، شماره و اطلاعات کتاب‌شناختی مقاله شامل؛ مشخصات پدیدآورنده‌ها، رتبه علمی و وابستگی سازمانی آنها، عنوان مقاله و گرایش‌های موضوعی در چک لیست وارد و اطلاعات به‌دست آمده با استفاده از نرم‌افزار Excel مورد تجزیه و تحلیل دقیق آماری قرار گرفت. محدودیت‌های مطالعه شامل تمرکز بر یک مجله خاص، محدودیت زمانی مطالعه و استفاده از روش تحلیل محتوا به صورت کمّی است.

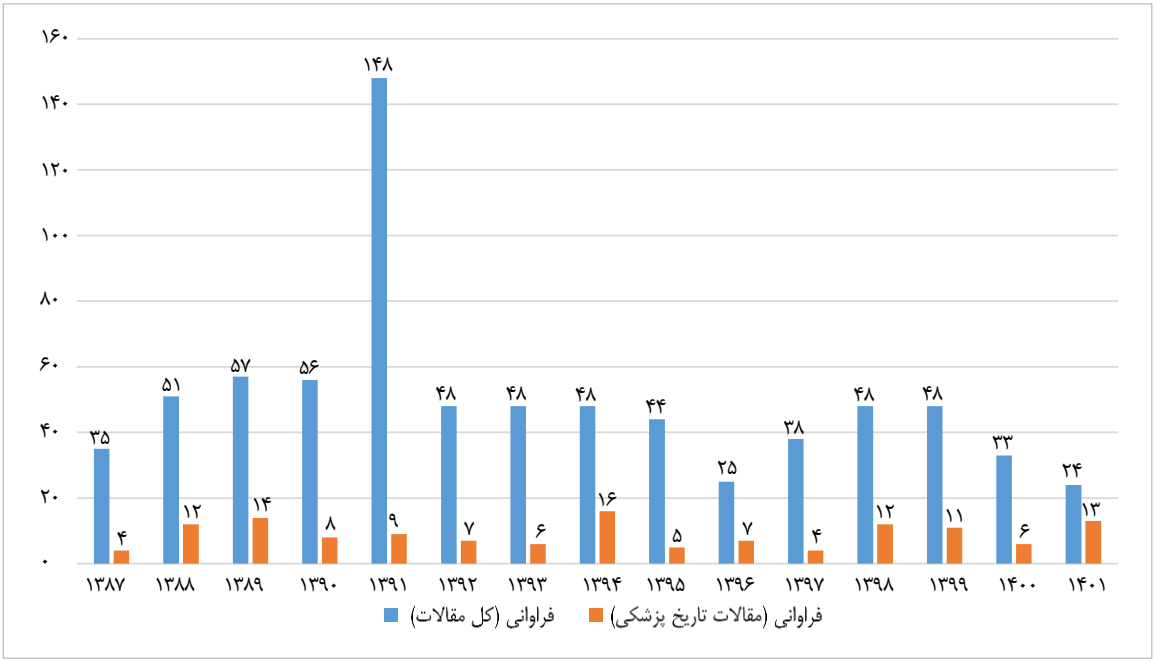
یافته‌ها

بر اساس مطالعه‌ی حاضر که در یک دوره ۱۵ ساله و در بازه زمانی سال ۱۳۸۷ تا پایان اسفند سال ۱۴۰۱ در مجله اخلاق و تاریخ پزشکی ایران انجام گرفت، در مجموع از ۷۵۱ مقاله منتشرشده در مجله اخلاق و تاریخ پزشکی، تعداد ۱۳۴ مقاله مرتبط با موضوع تاریخ پزشکی بود که توسط ۳۰۷ نویسنده تالیف شد (نمودار ۱). همان‌طور که داده‌های نمودار نشان می‌دهد بیشترین تعداد مقاله (۱۶ عنوان) در سال ۱۳۹۴ و کمترین میزان (۴ عنوان) در سال‌های ۱۳۸۷ و ۱۳۹۷ بوده است.

[Downloaded from cjs.mubabol.ac.ir on 2026-11-22]

[DOI: 10.22088/cjs.12.1.44]

همچنین جدول ۱، توزیع فراوانی انواع مقالات علمی منتشرشده حوزه موضوعی تاریخ پزشکی در مجله اخلاق و تاریخ پزشکی ایران را نشان می‌دهد. همان‌طور که در این جدول قابل مشاهده است، ۶۱/۹۴ درصد از کل مقالات از نوع مقاله مروری، ۲۹/۸۵ درصد مقاله پژوهشی و ۴/۴۷ درصد مقاله دیدگاه هستند. مقالات نامه به سردبیر، مروری تحلیلی، مرور کتاب و سرمقاله سهم اندکی را شامل می‌شوند (جدول ۱).

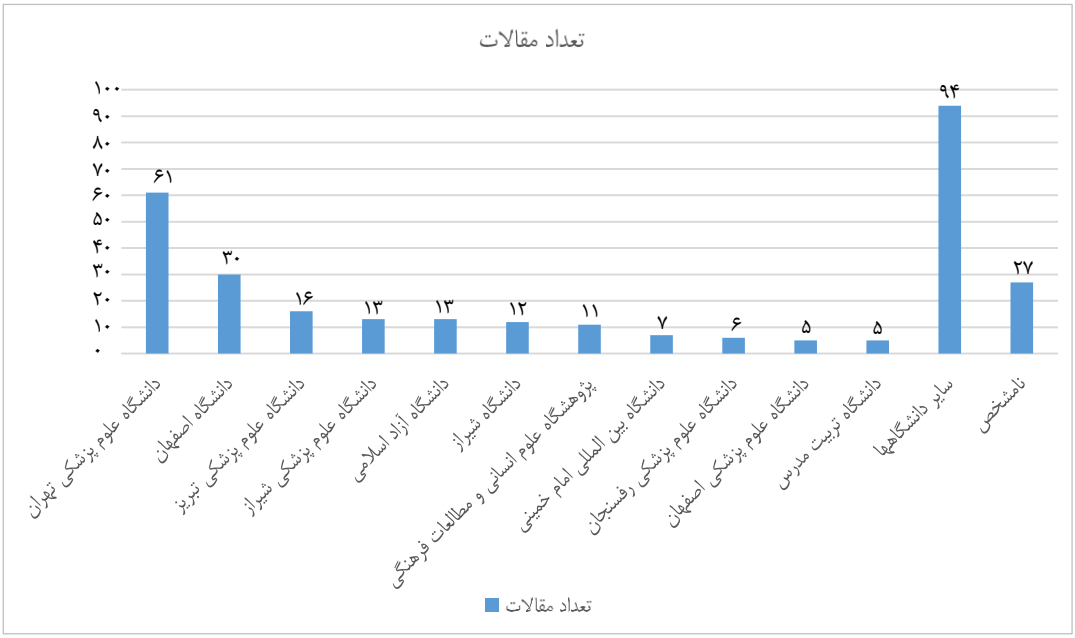
نمودار ۱. توزیع فراوانی تعداد مقالات (کل مقالات و حوزه موضوعی تاریخ پزشکی) منتشرشده در مجله اخلاق و تاریخ پزشکی ایران برحسب سال‌های انتشار در بازه زمانی ۱۳۸۷ تا پایان اسفند سال ۱۴۰۱

جدول ۱. توزیع فراوانی انواع مقالات علمی منتشرشده حوزه موضوعی تاریخ پزشکی در مجله اخلاق و تاریخ پزشکی ایران

ردیف	نوع مقاله	تعداد مقالات	درصد
۱	مروری	۸۳	۶۱/۹۴
۲	پژوهشی	۴۰	۲۹/۸۵
۳	دیدگاه	۶	۴/۴۷
۴	نامه به سردبیر	۲	۱/۴۹
۵	مروری تحلیلی	۱	۰/۷۴
۶	مرور کتاب	۱	۰/۷۴
۷	سرمقاله	۱	۰/۷۴
۸	مجموع	۱۳۴	۱۰۰

نمودار ۲، نشان‌دهنده‌ی پرتولیدترین مراکز علمی در نشریه اخلاق و تاریخ پزشکی ایران است. دانشگاه علوم پزشکی تهران با ۶۱ مقاله در رتبه اول، دانشگاه اصفهان با ۳۰ مقاله در رتبه دوم، دانشگاه علوم پزشکی تبریز با ۱۶ مقاله در رتبه سوم، دانشگاه علوم پزشکی شیراز و دانشگاه آزاد اسلامی هر کدام با ۱۳ مقاله به‌طور مشترک در رتبه چهارم، دانشگاه شیراز با ۱۲ مقاله در رتبه پنجم و پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی با ۱۱ مقاله در رتبه ششم قرار گرفته‌اند. به‌طور کلی، هفت دانشگاه نام برده شده در انتشار ۵۲ درصد مقالات تولیده شده در این مجله نقش داشته‌اند.

[Downloaded from cjs.mubabol.ac.ir on 2026-11-22]
[DOI: 10.22088/cjs.12.1.44]

نمودار ۲. میزان مشارکت دانشگاه‌ها و مراکز علمی و تحقیقاتی در انتشار مقالات حوزه موضوعی تاریخ پزشکی در مجله اخلاق و تاریخ پزشکی ایران

همچنین یافته‌های این مطالعه در مورد کاربرد «کلیدواژه‌ها» نشان می‌دهد پرکاربردترین کلیدواژه‌ها «اخلاق پزشکی» ۲۹ مورد، «پزشکی» ۱۳ مورد، «طب سنتی» ۱۲ مورد، «اسلام» ۱۰ مورد، «تاریخ پزشکی» ۷ مورد، ««ایران» ۶ مورد و «آبله» و «قاجار» ۵ مورد بوده است (جدول ۲).

جدول ۲. توزیع فراوانی پرکاربردترین کلیدواژه‌ها در مقالات حوزه موضوعی تاریخ پزشکی در مجله اخلاق و تاریخ پزشکی ایران

ردیف	کلیدواژه‌های فارسی	تعداد	ردیف	کلیدواژه‌های فارسی	تعداد
۱	اخلاق پزشکی	۲۹	۹	رازی	۴
۲	پزشکی	۱۳	۱۰	ابن سینا	۴
۳	طب سنتی	۱۲	۱۱	مرگ	۴
۴	اسلام	۱۰	۱۲	اخلاق	۴
۵	تاریخ پزشکی	۷	۱۳	بیماری	۴
۶	ایران	۶	۱۴	پزشکان	۳
۷	آبله	۵	۱۵	آموزش پزشکی	۳
۸	قاجار	۵	۱۶	بیمارستان	۳

برای تعیین گرایش موضوعی مقالات، ابتدا با توجه به عنوان، چکیده، کلیدواژه‌ها و سپس بررسی کامل متن مقالات، برای هر مقاله یک تا سه توصیفگر اولیه در نظر گرفته شد. سپس، این توصیفگرها با استفاده از فهرست سرعنوان‌های موضوعی پزشکی (MeSH) به عنوان یک ابزار استاندارد در حوزه علوم پزشکی، مورد بررسی و تطبیق قرار گرفتند. سپس با توجه به فراوانی موضوعات انتخاب‌شده، مقالات در ۱۷ گروه دسته‌بندی شدند که جدول ۳ داده‌های آماری آن را نشان می‌دهد. همان‌طور که جدول ۳ نشان می‌دهد، تعداد ۴۰ عنوان مقاله (۱۸/۰۹ درصد) از مقالات منتشرشده در مورد اخلاق پزشکی بوده، پزشکی در ادیان با ۲۹ عنوان مقاله (۱۳/۱۲ درصد) و زندگینامه پزشکان و دانشمندان با ۲۸ عنوان مقاله (۱۲/۶۶ درصد) در رتبه‌های بعدی قرار دارند. همچنین تعداد ۱۲۱ عنوان مقاله (۹۰/۳۰ درصد) دوره اسلامی و تعداد ۱۳ عنوان مقاله (۹/۷۰ درصد) دوران باستان یا قبل از اسلام را مورد بررسی قرار دادند.

[Downloaded from cjs.mubabol.ac.ir on 2026-11-22]

[DOI: 10.22088/cjs.12.1.44]

جدول ۳. توزیع فراوانی مقالات حوزه موضوعی تاریخ پزشکی در مجله اخلاق و تاریخ پزشکی ایران برحسب تقسیم‌بندی موضوعی

ردیف	گرایش موضوعی	موضوعات اصلی (بر اساس کلیدواژه‌ها)	تعداد فراوانی	درصد فراوانی
۱	اخلاق پزشکی	اخلاق پزشکی- اتانازی- اخلاق- فلسفه اخلاق- شبیه‌سازی- اخلاق حیوانات- علم اخلاق	۴۰	۱۸/۰۹
۲	پزشکی در ادیان	اسلام- روایات طبی- احادیث طبی- قرآن- پزشکی اسلامی- پزشکی ایرانی اسلامی- مسیحی- مانی- مزدیسنی- اوستا- دینکرد- وندیداد- پزشکی ایران باستان	۲۹	۱۳/۱۲
۳	زندگینامه پزشکان و دانشمندان	پزشک- طبیب- پزشکان- پزشک در گردش- پزشکان خارجی- نفوذ پزشکان- پزشکان سریانی نسطوری- پزشکان خاندان بختیشوع	۲۸	۱۲/۶۶
۴	دانش پزشکی	پزشکی- طب- علم پزشکی- پزشکی رده‌بندی- طب سنتی- طب سنتی ایرانی- طب جدید- طب سنتی ایران- طبی‌سازی- آموزش پزشکی- طبی‌زدایی- طب بقراطی- طب هندی- نظام طب- طب چینی- طب جالینوسی- پزشکی اجتماعی	۲۳	۱۰/۴۰
۵	بررسی آثار و متون طبی	الحاوی فی‌الطب- القانون فی‌الطب- قانون- ذخیره خوارزمشاهی- ذخیره- تنگسوق‌نامه- کفایه‌الطب- ارجوزه پزشکی- هدایه‌المتعلمین فی‌الطب- فواید الافضلیه	۲۱	۹/۵۰
۶	بیماری	بیماری- امراض- بیماری‌های واگیر- بیماری‌های همه‌گیر- آبله- طاعون- آنفلوانزا- قرنطینه- آبله‌کوبی- بیماری‌های چشم	۱۳	۵/۸۸
۷	فلسفه پزشکی	فلسفه پزشکی- پارادایم پزشکی- فلسفه مرگ- مدل‌سازی فلسفی- فلسفه اخلاق	۱۱	۴/۹۷
۸	موسسات و مراکز درمانی	بیمارستان- مراکز درمانی- تاریخ بیمارستان- ساختار بیمارستان- تشکیلات بیمارستان- بیمارستان رشیدی- جندیشاپور	۱۰	۴/۵۲
۹	درمان	درمان- روش‌های مداوا- خدمات درمانی- شفابخش	۸	۳/۶۱
۱۰	بهداشت و حفظ‌الصحه	بهداشت- بهداشت عمومی- بهداشت محیط- بهداشت شهر- بهداشت آب	۷	۳/۱۶
۱۱	علوم مرتبط با پزشکی	تشریح- چشم‌پزشکی- دامپزشکی- نجوم- پزشکی زنان- زیست‌شناسی	۷	۳/۱۶
۱۲	داروسازی	داروسازی- دارو- داروهای مفرد و مرکب- تاریخ عطر- گیاه پزشکی- واکسن	۴	۱/۸۰
۱۳	مطالعات انتقادی و تحلیلی	نقد و تحلیل متون و آثار طبی	۴	۱/۸۰
۱۴	تاریخ پزشکی محلی	اصفهان- همدان- کرمان- گیلان	۴	۱/۸۰
۱۵	طب عامیانه	باورهای طبی مردمی- طب مکمل و جایگزین	۳	۱/۳۵
۱۶	ادبیات و پزشکی	پزشکی در متون ادبی و شعر	۲	۰/۹۰
۱۷	سایر موضوعات	فرهنگنامه پزشکی- وقف- سفرنامه‌ها- نظام سلامت- موزه تاریخ پزشکی	۷	۳/۱۶
	مجموع		**۲۲۱**	**۱۰۰**

بحث و نتیجه‌گیری

مجله اخلاق و تاریخ پزشکی ایران متعلق به مرکز تحقیقات اخلاق و تاریخ پزشکی دانشگاه علوم پزشکی تهران، نشریه تخصصی حوزه‌ی اخلاق و تاریخ پزشکی در ایران است که با هدف گسترش علم اخلاق پزشکی و بهبود عملکرد اخلاقی در حوزه‌های اخلاق بالینی، علوم انسانی سلامت، هنر و اخلاق پزشکی و تاریخ پزشکی و با تأییدیه کمیسیون بررسی نشریات علمی کشور از تاریخ ۱۳۸۷ دارای رتبه علمی-پژوهشی بوده و از آن تاریخ به بعد تقریباً به‌صورت منظم در حال انتشار است (۶). از این‌رو انتظار می‌رود محتوای مقالات این نشریه انعکاس‌دهنده‌ی پژوهش‌های جدید در حوزه‌ی تاریخ پزشکی و نیز دربردارنده‌ی گرایش‌ها و موضوعات بنیادین و بیانگر اولویت‌های موضوعی در این حیطه باشد. بر این اساس در این پژوهش سعی شد تولیدات علمی این مجله در حوزه تاریخ پزشکی مورد ارزیابی قرار گیرد تا بر این اساس بتوان در مورد مهمترین موضوعاتی که در حال حاضر مورد توجه بوده، نقاط ضعف

[Downloaded from cjs.mubabol.ac.ir on 2026-11-22]

[DOI: 10.22088/cjs.12.1.44]

و کاستی‌ها، همچنین نیازهای پژوهشی این حوزه را مورد سنجش قرارداد و با برنامه‌ریزی دقیق، همچنین ارائه راهکارهای مؤثر در جهت عمق بخشیدن به مقالات تاریخ پزشکی و نیز کاربردی‌تر نمودن آنها گام‌های مؤثرتری برداشت.

در این مطالعه مقالات از نظر نوع مورد بررسی قرار گرفت، به‌طوری‌که ۶۱/۹۴ درصد از کل مقالات از نوع مقاله مروری، ۲۹/۸۵ درصد مقاله پژوهشی و ۴/۴۷ درصد مقاله دیدگاه بودند. این بخش از یافته‌ها با نتایج مطالعه رجب‌پور شیرازی همخوانی ندارد. در مطالعه اخیر مقالات اصیل پژوهشی (۶۱/۹۷ درصد) و مقالات نامه به سردبیر (۹/۷۱ درصد) بیشترین نوع مقالات منتشرشده در مجله مطالعات تاریخ پزشکی شیراز بودند، اما مطالعات مروری تنها ۲/۱۱ درصد را به خود اختصاص داده بود (۸). همچنین نتایج این بخش از پژوهش با مطالعه Coronado و همکاران که به بررسی مقالات مجله ارتوپدی و فیزیوتراپی ورزشی پرداختند، هم‌راستا نیست. در پژوهش مورد نظر بیشترین مقالات، از نوع گزارش پژوهشی بود (۱۱).

نتایج بررسی سهم هر کدام از دانشگاه‌ها و مؤسسات آموزشی در انتشار مقالات این حوزه نشان داد که دانشگاه علوم پزشکی تهران با انتشار ۶۱ مقاله در رتبه اول، دانشگاه اصفهان با ۳۰ مقاله در رتبه دوم و دانشگاه علوم پزشکی تبریز با انتشار ۱۶ مقاله در رتبه سوم قرار گرفته‌اند. این امر نشان از تمرکز فعالیت‌های پژوهشی در این حوزه در مراکز بزرگ و معتبر علمی کشور دارد. به نظر می‌رسد یکی از دلایل پیشتاز بودن دانشگاه علوم پزشکی تهران می‌تواند وابسته بودن مجله به این دانشگاه باشد. همچنین عواملی همچون قدمت طولانی این دانشگاه، برخورداری از اساتید و متخصصین برتر و انتشار مجلات اصلی و قدیمی تاثیرگذار می‌باشد. یافته‌های این بخش از پژوهش با یافته‌های حمدی‌پور و همکاران (۱۴۰۲) که به تحلیل روند انتشارات و دیداری‌سازی ساختار علمی در حوزه طب سنتی در بازه زمانی ۲۰۱۲ تا ۲۰۲۰ پرداخته بودند، همخوانی دارد (۱۲). همچنین در مطالعات کثیری و همکاران (۱۳۹۷)، هدهدی‌نژاد و همکاران (۱۳۹۱) و صابری و همکاران (۱۴۰۱) دانشگاه علوم پزشکی تهران در زمینه انتشار مقالات علمی رتبه نخست را کسب کرده بود (۷، ۱۳ و ۱۴). اما با مطالعه رجب‌پور شیرازی همخوانی ندارد. در مطالعه ایشان دانشگاه علوم پزشکی شیراز و دانشگاه شیراز بیشترین سهم را در تولید مقالات تاریخ پزشکی داشتند (۸). همچنین در مطالعه مردانی و همکاران (۱۳۹۷) که به بررسی علم‌سنجی مقاله‌های منتشرشده در مجله‌های فارسی در حوزه‌ی اخلاق زیست‌پزشکی پرداختند، دانشگاه‌های علوم پزشکی شهید بهشتی با انتشار ۳۶ درصد بیشترین سهم را در انتشار مقاله‌ها داشته است (۱۵).

نتایج نشان می‌دهد کلیدواژه «قاجار» یکی از پرکاربردترین کلیدواژه‌ها در مقالات حوزه تاریخ پزشکی است که نشان‌دهنده اهمیت و جایگاه ویژه این دوره تاریخی در تحولات دانش پزشکی ایران است. در دوره قاجار، تحولات مهمی در عرصه پزشکی اتفاق افتاد. تأسیس دارالفنون، ورود طب جدید به ایران، اعزام دانشجویان به اروپا برای تحصیل در رشته‌های پزشکی، و حضور پزشکان اروپایی در ایران، از جمله مهم‌ترین این تحولات هستند (۱۶). علاوه‌براین، دوره قاجار دوره‌ای پر از چالش‌ها و مسائل پزشکی نیز بود. شیوع بیماری‌های واگیردار و همه‌گیر، قحطی‌ها، و ضعف نظام بهداشتی، از جمله مشکلاتی بودند که جامعه ایران در این دوره با آن‌ها دست و پنجه نرم می‌کرد (۱۷). این مسائل، زمینه‌ساز پژوهش‌های متعددی در حوزه تاریخ پزشکی قاجار شده است. نتایج این مطالعه هم‌راستا با مطالعه رضایی و اکبرنژاد است. در مطالعه مورد نظر بیشترین تمرکز مقالات حوزه تاریخ محلی آذربایجان در نشریات علمی تاریخی کشور بر روی دوره قاجار و به‌ویژه عصر ناصری بوده است (۱۸).

بررسی گرایش موضوعی مقالات نشان داد که بیشترین تعداد مقالات مربوط به موضوعات «اخلاق پزشکی»، « پزشکی در ادیان» و «زندگینامه پزشکان و دانشمندان» بوده است. این بخش از یافته‌های پژوهش با نتایج تحقیقات رضایی اوریمی و همکاران (۲۰۲۴)، همخوانی ندارد. در مطالعه مورد نظر که به بررسی و ارزیابی تولیدات علمی حوزه موضوعی تاریخ پزشکی دوره اسلامی پرداخته، نتایج نشان می‌دهد؛ مطالعات تاریخ پزشکی بیشتر بر روی تصحیح متون پزشکی کهن متمرکز شده است (۱۹). در مطالعه رضایی و اکبرنژاد که به بررسی هم‌رخدادی واژگان تولیدات علمی حوزه تاریخ محلی آذربایجان در نشریات علمی کشور پرداختند، به لحاظ موضوعی، تاریخ سیاسی بیشترین توجه پژوهشگران را به خود جلب کرده و مسائل مربوط به بهداشت و درمان تنها ۵/۴۱ درصد از آثار را شامل شده که هم‌راستا با مطالعه حاضر نیست (۱۸). نتایج این تحقیق با مطالعه مردانی و همکران همسو است. در آن مطالعه «اخلاق پزشکی» پرتکرارترین موضوع در مقاله‌های فارسی منتشرشده در مجله‌های فارسی در حوزه‌ی اخلاق زیست‌پزشکی بودند (۱۵). همچنین نتایج این تحقیق با مطالعه معینی و همکاران تقریبا هم‌راستا است. در آن مطالعه بیشترین نوع مطالعات تاریخ پزشکی شامل «بررسی زندگینامه پزشکان و دانشمندان تمدن اسلامی» و «سیر تاریخی تشخیص و درمان بیماری‌ها در متون معتبر طب سنتی ایرانی» بوده است (۲۰). با توجه به ماهیت بین‌رشته‌ای مجله اخلاق و تاریخ پزشکی ایران که توأمان به دو حوزه تخصصی اخلاق پزشکی و تاریخ پزشکی می‌پردازد، همچنین با عنایت به اهمیت روزافزون مباحث اخلاق پزشکی در مواجهه با پیشرفت‌های تکنولوژیک و چالش‌های نوین در حوزه سلامت (۲۱ و ۲۲)، تمرکز مقالات بر این موضوع می‌تواند بازتابی از رویکرد تخصصی مجله و نیز نشان‌دهنده توجه جامعه علمی به مسائل اخلاقی در حوزه پزشکی باشد.

[Downloaded from cjs.mubabol.ac.ir on 2026-11-22]

[DOI: 10.22088/cjs.12.1.44]

پیشنهاد می‌شود با توجه به کمبود تحقیقات انجام‌شده مربوط به مجلات حوزه تاریخ پزشکی، در پژوهشی وضعیت دیگر نشریات حوزه تاریخ پزشکی را به‌صورت جداگانه مورد ارزیابی قرار دهند. همچنین به پژوهشگران پیشنهاد می‌شود به‌صورت تطبیقی این نشریه را با دیگر نشریات حوزه تاریخ پزشکی مورد بررسی قرار دهند.

برای توسعه بیشتر این حوزه، پیشنهاد می‌شود که پژوهشگران به موضوعات نوظهور مانند تاریخ پزشکی اجتماعی، تاریخ پزشکی زنان، و تاریخ پزشکی فناوری‌های نوین توجه بیشتری نشان دهند. همچنین، تقویت همکاری‌های بین‌المللی با پژوهشگران سایر کشورها می‌تواند به ارتقای کیفیت پژوهش‌ها و افزایش دیدگاه‌های مختلف در این حوزه کمک کند.

برای درک بهتر روند تولید علم در حوزه تاریخ پزشکی، پیشنهاد می‌شود پژوهش‌های آتی با جامعه آماری گسترده‌تر، روش‌های ترکیبی و تحلیل‌های کیفی‌تر انجام شود. همچنین، بررسی تأثیر عوامل اجتماعی، فرهنگی و اقتصادی بر تولید علم در این حوزه می‌تواند به درک عمیق‌تری از این موضوع کمک نماید.

با توجه به یافته‌های این پژوهش و پیشنهادات ارائه‌شده، می‌توان انتظار داشت که با برنامه‌ریزی دقیق و حمایت‌های لازم، مجله اخلاق و تاریخ پزشکی ایران بتواند به‌عنوان یک مرجع معتبر در سطح بین‌المللی در حوزه تاریخ پزشکی مطرح شود.

ملاحظات اخلاقی: پژوهش حاضر با کد اخلاق IR.ARAKMU.REC.1401.049 در کمیته اخلاق دانشگاه علوم پزشکی اراک تصویب شده است.

تضاد منافع: نویسندگان اعلام می‌دارند هیچ‌گونه تضاد منافعی در خصوص پژوهش حاضر وجود ندارد.

تقدیر و تشکر

این مقاله برگرفته از طرح تحقیقاتی نویسنده اول با عنوان «ارزیابی کمّی و کیفی مجلات علمی مرتبط با تاریخ پزشکی، طب و داروسازی سنتی از سال ۱۳۸۰ تا شهریور ۱۴۰۰ در ایران»، در مرکز تحقیقات طب سنتی و مکمل دانشگاه علوم پزشکی اراک می‌باشد. بدین‌وسیله از معاون محترم پژوهشی و اعضای شورای پژوهشی دانشگاه علوم پزشکی اراک که این طرح را مورد حمایت خویش قرار داده‌اند، تقدیر و تشکر می‌شود.

[Downloaded from cjs.mubabol.ac.ir on 2026-11-22]

[DOI: 10.22088/cjs.12.1.44]

References

1. Masic I. Scientometrics: the imperative for scientific validity of the scientific publications content. Science, Art and Religion. 2022; 1(1): 56-80.

2. Baker HK, Kumar S, Pattnaik D. Twenty-five years of the journal of corporate finance: a scientometric analysis. Journal of Corporate Finance. 2021; 66: 101572.

3. Rezaei Orimi J, Asadi MH, Jafari F, Ramezani A, Latifi SAH, Khosravi A, et al. Assessing the impact of history of medicine research: A scientometric and altmetric analysis. Health Science Reports. 2024; 7(7): e2186.

4. Nobakht Y. Scientometrics Study of Scientific Production of the Journal of Tax Research. Knowledge Retrieval and Semantic Systems. 2019; 5(18): 33-54. Available at: https://jks.atu.ac.ir/article_9772_en.html [In Persian]

5. Malekmohammadi S, Haji Zeinolabedini M. Citation Analysis of the Articles Published in Journal of Studies in Library and Information Science. Caspian Journal of Scientometrics. 2016; 3(2): 38-47 Available at: https://cjs.mubabol.ac.ir/article-1-114-en.html [In Persian]

6. Iranian Journal of Medical Ethics and History of Medicin Tehran. 2024. Available at: https://ijme.tums.ac.ir/page/12/About-Journal

7. Saberi MK, Ouchi A, Khodadost M, Hoseini Ahangari SA, Amiri MR, Vakili Mofrad H. A bibliometric analysis and visualization of "Journal of Islamic and Iranian Traditional Medicine" during the years 2010 to 2021. Journal of Islamic and Iranian Traditional Medicine. 2023; 13(4): 275-88. Available at: https://jiitm.ir/browse.php?a_id=1552&sid=1&slc_lang=en [In Persian]

8. Rajabpour Shirazi Z, Zargaran A. Ten Years with the Journal of Research on History of Medicine (RHM). Journal of Research on History of Medicine. 2021; 10(4): 261-70 Available at: https://rhm.sums.ac.ir/article_47948.html

9. Kamali Y, Sheikhzadeh Jooshani S. A Systematic Review of the Characteristics of Articles Published in the Politics Quarterly, Journal of University of Tehran. Caspian Journal of Scientometrics. 2021; 8(2): 52-65. Available at: https://cjs.mubabol.ac.ir/article-1-241-en.html [In Persian]

10. Alinezhad Chamazacoti F, Mirhaghjoo Langerudi S. Scientific Collaboration Networks of the Researchers of the Journal of Health Administration: A Scientometric study, 2013-2017. Journal of Health Administration. 2019; 21(74): 35-50. Available at: http://jha.iums.ac.ir/article-1-2780-en.html [In Persian]

11. Coronado RA, Wurtzel WA, Simon CB, Riddle DL, George SZ. Content and bibliometric analysis of articles published in the Journal of Orthopaedic & Sports Physical Therapy. The Journal of Orthopaedic and Sports Physical Therapy. 2011; 41(12): 920-31.

12. Hamdipour A, Zavareqi R, Mehmannavaz Z. Analysis of Publication Trends and Visualization of Scientific Structure in the Field of Traditional Medicine. Journal of School of Public Health and Institute of Public Health Research. 2023; 21(3): 331-50. Available at: https://sjsph.tums.ac.ir/article-1-6265-en.html [In Persian]

[Downloaded from cjs.mubabol.ac.ir on 2026-11-22]

[DOI: 10.22088/cjs.12.1.44]

13. Kasiri M, Ahmadzade K, Shabankare K. Trends in Scientific Publications of Iran and the World on Traditional Medicine in Scopus during 2007-2016. Complementary Medicine Journal. 2018; 8(2): 2265-78. Available at: https://cmja.arakmu.ac.ir/article-1-545-en.html [In Persian]

14. Hodhodinezhad N, Zahedi Anaraki R, Ashrafi Rizi H. The scientific production and scientific mapping of Iranian researchers in traditional medicine during 1990-2011 in Web of Science. Health Information Management. 2012; 9(4): 513-24. Available at: https://him.mui.ac.ir/article_12117.html?lang=en [In Persian]

15. Mardani A, Parsapour A, Shamsi Gooshki E. Scientometrics Study of the Published Articles in Persian Journals in the Field of Biomedical Ethics. Iranian Journal of Medical Ethics and History of Medicine. 2018; 11(0): 139-51. Available at: https://ijme.tums.ac.ir/article-1-6037-fa.html [In Persian]

16. Jahanian A, Aghayali A, Rezaei Orimi J. A Short Survey and Critical Review of the Paper "Quarantines of Iran in the End of Ghajar and the Beginning of Pahlavi Era". Iranian Journal of Medical Ethics and History of Medicine. 2023; 16(1): 187-200. Available at: https://ijme.tums.ac.ir/article-1-6566-en.html [In Persian]

17. Karimi Z, Nadim M, Binshifar F. Study of the Role of France in the History of Medicine and Health Services of the Qajar Era. Iranian Journal of Medical Ethics and History of Medicine. 2019; 12: 463-85. Available at: https://ijme.tums.ac.ir/article-1-6167-fa.html [In Persian]

18. Rezaei M, Akbarnejad R. Co-occurrence of terms in scientific productions related to the local history of Azerbaijan in Iranian Scientific Journals. Caspian Journal of Scientometrics. 2024; 11(1): 93-106. Available at: https://cjs.mubabol.ac.ir/browse.php?a_code=A-10-386-1&sid=1&slc_lang=en [In Persian]

19. Rezaei Orimi J, Adabinia Z, Aghabeiglooei Z, Mahmoodi SA, Salehi M. Analysis of the Content of Scientific Productions of Medical History of the Islamic Period in the National Library and Archives of Islamic Republic of Iran. Librarianship and Information Organization Studies. 2025. [Articles in Press]. Available at: https://nastinfo.nlai.ir/article_3166.html?lang=en [In Persian]

20. Moeini R, Gorji N, Ghods R, Mozaffarpur SA. Quantitative and Qualitative Assessment of Persian Medicine Articles Indexed in Pubmed by the End of 2015. J Babol Univ Med Sci. 2017; 19(1): 21-6.

21. Hashemi Z, Mortazavi M. Euthanasia from Islam and modern medical ethics perspectives. Iranian Journal of Medical Ethics and History of Medicine. 2008; 1(3): 35-44. Available at: https://ijme.tums.ac.ir/article-1-307-en.html [In Persian]

22. Zahedi F, Larijani B. A short review of virtual courses of bioethics in the authenticated universities of the world. Iranian Journal of Medical Ethics and History of Medicine. 2011; 4(2): 1-14. Available at: https://ijme.tums.ac.ir/article-1-5050-en.html [In Persian]

[Downloaded from cjs.mubabol.ac.ir on 2026-11-22]

[DOI: 10.22088/cjs.12.1.44]